

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

II. Quibus entitatibus ratio naturæ conueniat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

Abs re omnino, quia inter materiam, & formam, hæc proprius sibi arrogat rationem causæ, quam illa: ergo gratis & contra rationem dicitur per causam non formam, sed specialiter materiam exprimi, & per principium formam. Ingens antiquorum, recentiumque caterua dicit nomen *causa* additum esse ut excluderetur privatio, quæ continebatur in illa voce *principium*. Non damno particulam *causa* positam esse, sed inquiri cur vox *principium* non fuit dempta, quæ in conceptu causæ continebatur. Si enim ego definirem hominem *vivens animal rationale*, et si vox *animal* excluderet plantam inclusam in illa voce *vivens*, vitiosa esset definitio, quia posita voce *animal*, superuacanea erat vox *vivens*, cuius conceptus in conceptu animalis expressè continetur. Res quidem parvi momenti, in qua non temerè dicitur vocem illam penitus superflue; si verò tibi placeat, Philosophum neque minimam voculam prodigisse, dicito definitione tradidisse expresso conceptu principij, & causæ ne aliquis ex imperito vulgo, cui conceptu causæ exploratus non esset, intelligens non in se imbibere conceptum principij censeret naturam non esse principium motus, in ordine ad quem natura dicitur.

4 Circa particulam *quietis* dubitant an importet aliquid positivum, an tantum negativum, videlicet negationem motus. Significare aliquid positivum videlicet permanentiam, seu conservationem termini acquisiti per motum docet optimè Rub. lib. 2. cap. 1. q. 1. n. 8. & Valles. de naturæ principijs, ad hoc caput, quod pulchrè probat ex interno impetu, quem habet corpora ad conservandum terminum quem per motum naturalem acquisierunt, si enim amovere intendas lapidem à loco, ad quem per naturalem motum peruenit, resistentiæ experieris: ergo lapis positivè ingendit conservare præsentiam illam, & quiescere in spatio acquisito: ergo est principium positivum non solum motus, sed etiam quietis.

5 Circa particulam *motus & quietis* venit in quæstionem, an copulativè, vel disjunctivè sumenda sit: An videlicet sufficiat ad rationem naturæ esse principium motus, vel quietis, vel requiratur utriusque simul esse principium. P. Fons. Metaph. q. 1. cap. 4. sect. 4. disjunctivè intelligendam esse defendit, ita ut in aliquibus compositi materia, quæ est natura, principium sit motus, in alijs verò quietis. Neque verbum & ita strictè intelligi volunt multi Fonsæ sectatores, ut necessariò coniungat utrumque principium in definito, quod ego sic explicarem. Particula & dicenda est annexere iuxta hanc sententiam rationem definiti in his principijs etiam non coniunctis, non ipsa principia in se ipsis, ita ut faciat hunc sensum, omne id, quod fuerit causa motus est natura. Item omne id, quod fuerit causa quietis est natura, ex qua coniunctione, hæc disjunctio in quam resolvatur, fieri potest, natura est principium quietis vel motus. In hunc sensum explicanda est particula & in illo testimonio Scripturæ apud Ioann. Epist. 1. cap. 2. *Hic est Antichristus qui negat Patrem, & Filium*, hoc est, qui negat Patrem Antichristus est, & qui negat Filium similiter est Antichristus, quæ coniunctiva propositio in hanc disjunctivam resolvitur: qui negat Patrem, vel Filium, est Antichristus.

6 Sentio naturas omnes, quæ de facto dantur causam esse motus, & quietis sumpta particula & coniunctivè, quia omnes habent virtutem acquirendi, si aliquid illarum perderint, ut patet in lapide, qui præsentiam deorsum producit, & eandem conservat, & in eam iam amissam propendet, idem contingit in aqua respectu frigiditatis, & quibuscumque alijs entitatibus respectu suarum passionum. Sentio simul, quod si daretur aliqua substantia, quæ tantum esset principium motus, vel quietis, illam naturam esse dicendam propter rationes dictas, tum etiam quia terminus motus, & ex illo potentia ad motum, vel quietem specie distingui non posset. De mente Aristotelis sentio particulam intelligendam esse collectivè, quia Aristoteles definiit rationem communem naturam, quæ de facto dantur. Cum autem omnes naturæ existentes simul sint principium motus, & quietis, (simulata potentia intellege, non actus) sit Aristotelem definiisse rationem naturæ, quæ simul est principium motus, & quietis, quam ut definiret, sicuti est, per principium motus, simul, & quietis, illam debuit definire. Hæc omnia levia sunt, nec maiori indigent probatione: An verò per principium debeat intelligi principium actuum, vel passivum sufficiat, dicam Puncto sequenti.

Eius in quo est, per particulam istam excludunt aliqui materiam primam, quæ cum sit primum subiectum in nullo est: Alij dicunt materiam esse in toto, in quo continetur, quia contentum propriè dicitur esse in continenti. Totum multi relevant à ratione naturæ iuxta Philosophi mentem, quia in nullo est: horum tamen aliqui defendunt ex natura rei totum naturam dici posse, quia est in supposito, non verò in sententia Philosophi, qui suppositum non cognovit. Alij tandem docent adhuc iuxta Aristotelem totum dicendum esse naturam, qui particulam illam *eius in quo est* censent, Aristotelem intellexisse negativè, hoc est non in subiecto extraneo. Quæ omnia Puncto venturo examinabo. Vnum ex hac particula certum est, neque materiam, neque formam, neque totum naturam dici per ordinem ad motum exercitum in subiecto extraneo.

Tandem per illam *primò & per se*, & non *secundum accidens* excluduntur accidentia, quæ non sunt in subiecto, primò & per se, sed secundariò, & accidentaliter. Sunt qui putent particulam *primò & per se* ad verbum *motus* referendam esse, ita ut sensus sit, causa motus, qui sit primò, & per se: errant tamen, quia ut bene Conimb. PP. demonstrant ex textu Græco ad verbum *in quo est*, referri necesse est.

PUNCTUM II.

Quibus entitatibus ratio naturæ conveniat.

1 **E**X duplici capite dubium materiæ ius est, ut inter naturas annumeretur. Primum, ex defectu subiecti in quo sit. Secundum, quia non est principium actuum motus, sed tantum passivum. Totum inter naturas ex mente Aristotelis recensere, etiam si subiectum non habeat: potiori ratione ex hoc capite materia recenseri poterit, quæ est non sit in subiecto, est tamen in toto, sicut includum in includente. Venio ad aliam rationem desumptam ex eo, quod materia principium passivum sit non actuum.

2 Scotus in 2. dist. 18. quæstione vnicâ, quem tota sua schola sequuta est, exilimat naturam tantum constitui per principium passivum, & non per actuum. P. Valquez 1. 2. tom. 1. disp. 25. cap. 3. num. 20. & 21. Et Vallesius Controvers. 11. ad Tyroneis, alique recentiores totam rationem naturæ principio actui, nullamque passivo tribuunt. Communis sententia, utrumque principium tam actuum, quam passivum naturæ constitutum esse defendit, & materiam primam propriè & strictè naturam esse censet. Ita Conimb. lib. 2. Physic. cap. 1. quæst. 1. art. 2. Rub. ibid. q. 2. Hurtadus disp. 7. sect. 2. Arriaga disp. 6. sect. 1. quibus subscribo. Probo hanc sententiam ex definitione naturæ traditâ ab Arist. Definiit Philosophus naturam per principium motus abstractans à ratione principij: Sed ratio principij motivæ convenit principio actui, & passivo: ergo non potiori iure intelligenda est definitio de principio actui quam passivo. Accedunt expressæ Aristotelis testimonia, quibus materiam absolutè naturam appellat. Ita hoc lib. 2. text. 10. *Natura sic dicitur: Primò cuiuscumque subiecta materies eorum, quæ motus in se, mutationis quæ principium habent. Alio verò modo ipsa forma, & species.* Et 5. Metaph. *Natura verò hæc prima materia, & hæc dupliciter, aut quæ ad ipsum primam, aut simpliciter primam.* Tum 5. Metaph. cap. 4. *Natura est, ex quo primo inexistente generator, quod gignitur.*

3 Obiicit Aristotelem eodem cap. 4. lib. 5. Metaph. ubi hæc habet: *Ex dictis itaque prima, & quæ propriè dicitur natura, est substantia eorum, quæ in se ipsis ut ipsa sunt, motus principium habent.* Materia enim eo quod huius sit susceptiva dicitur natura: ergo sentit Aristoteles materiam dici naturam eo quod sit susceptiva formæ: ergo ratio naturæ primariò convenit formæ, propter hanc secundariò materiæ. Respondeo Aristotelem hoc cap. expressè dixisse omnem essentiam dici naturam metaphoricè propter naturam substantialem completam. Audi Aristotelem: *Metaphoricè vero omnis substantia* (id est, omnis essentia cuiuscumque accidentis) *natura propter hanc dicitur*, deinde subdit: *Ex dictis prima & quæ dicitur, natura est substantia eorum, quæ in se ipsis, ut ipsa sunt motus principium habent*, hoc est, ex essentia dictis in quibus substantia, & accidens, prima, & quæ dicitur natura est substantia. Quam doctrinam probat in materia, dum dicit. *Materia enim eo quod huius sit susceptiva*, hoc est, quia est susceptiva motus, natura dicitur, quibus verbis non ex forma mendicantem rationem

naturæ, materiæ attribuit, quia materia per principium motus, quod in se formaliter habet, natura dicitur. Hac ratione explicandus est Aristoteles, & reiciendus Hurtadus, qui docuit sect. 3. §. 15. Aristotelem prædicto testimonio docuisse materiam esse analogicè naturam cum forma, quod non tollit propriè dici naturam, sicut accidens propriè est ens, & tamen respectu substantiæ in multorum sententia rationem entis analogicè participat. Huic doctrinæ non acquiesco, quia cum materia vniocè sit principium motus cum forma, vniocè rationem naturæ debet participare; deinde, quia illud genus analogiæ fictitium est, vt probabo in Metaph. 13. quia absque fundamento Philoſophus ad hanc interpretatione ab Hurtado trahitur.

Obiicitur secundò Aristoteles lib. 2. physic. cap. 1. textu 12. vbi hæc habet: *Atque natura magis hæc est, quam materies, quumquodque enim magis dicitur cum est actu, quam cum potentia.* Hoc testimonium adducam postea ad probandum rationem naturæ competere toti, quod comparat Aristoteles cum materia, non formam, vt rectè ex D. Thom. offendit Rub. quod totum dicitur physicè magis natura quam materia, quia includit materiam & formam.

Obiicitur tertio Aristotelem 5. Metaphys. cap. 4. *Quare & quæcumque (verba sunt Aristotelis,) natura sunt, aut sunt iam existente, ex quo apta sunt fieri, aut esse, nondum dicimus naturam habere si speciem & formam non habeant: ergo quovisq; veniat forma non est natura; ergo materia natura non est.* Respondeo Aristotelem docuisse materiam præexistentem, ex qua aliquid fit, non esse naturam, sed illud quod faciendum est, nondum habere naturam, quia nondum existit, neque habet formam, quæ facta non est, neque materiam, quæ ad illud non spectat donec fit forma, quod eleganter explicuit idem Philoſophus, 2. phys. cap. 1. his verbis: *Nam quod potestate caro est aut os suam prius naturam non habet, antequam formam, quæ vt ratio est, accipit.* Concludit ergo Aristoteles carnem non habere naturam carnis, quovisq; adueniat forma, quæ carnem constituit.

Scotus cum sua schola formam à ratione naturæ excludit quem ferè omnes merito impugnant, tum ex Aristotelis testimonio, tum ex constitutivæ naturæ, quod propriissimè conuenit formæ, quæ est principium motus, & quietis in composito, in quo est, neque in hoc magis est immorandum. Venio ad rationalem animum, de quo nonnulla poterat esse dubitatio. Sensere nonnulli animum rationalem, vt rationalem naturam non esse. Oppositam sententiam amplector cum P. Soar. tom. 1. Metaph. disp. 1. sect. 2. num. 17. Tolet. quest. 2. Procem. in lib. de anima, Comib. lib. 2. Physic. dubio 1. quest. 3. citatà n. 26. Probat Rub. hanc conclusionem: Anima rationalis, vt rationalis est principium ridendi, & flendi in homine: ergo est principium motuum materialium in homine in quo est: ergo est natura. Non acquiesco: actus flendi dicit duo, & actum internum voluntatis, quo tristatur, & angitur animus; & actum externum excutiendi lachrymas: primus actus totus est spiritualis, & respectu illius non potest dici anima principium motus corporis: secundus actus non immediatè provenit ab anima, sed ab actu voluntatis, qui non est in composito primò & per se: ergo non potest dici naturalis. Idem dico de actu ridendi, qui dicit actum internum spiritualem animæ, & actum externum, videlicet motum localem procedentem non immediatè ab anima, sed ab interno actu.

Aliter ego conclusionem probò: anima rationalis, vt sensitiua est natura, sed vt sensitiua & rationalis ex parte obiecti non distinguuntur: ergo saltem ex parte obiecti, vt rationalis, est natura: Maiorem admittunt omnes, qui formam equi naturam esse concedunt, quia anima rationalis, vt sensitiua æquè est principium sensationis in homine ac hinnibilis in equo. Minorem probò in Metaph. Controu. 4. Puncto 8. vbi nullam præcisionem obiectiuam admitto in rebus inter se identificatis. Secundò probò adhuc vt rationalem ex parte actus præcisam esse naturam. Anima vt principium vegetandi est natura; sed vt rationalis est principium vegetandi: ergo vt rationalis est natura. Minorem huius syllogismi in qua est tota difficultas probò. Contr. 3. de generat. Punct. 3. ibi me adi. Tertio, anima rationalis, vt rationalis est forma compositi: sed forma vt forma est principium operationum in composito: ergo vt rationalis est natura.

Obiicitur Anima rationalis vt rationalis tantum est principium. Franc. Oniedo, de Philoſoph. Tom. 1.

principium intellectus, & volitionis: sed intellectus, & volitio non sunt motus compositi, neque sunt motus corporei: ergo vt rationalis non est principium actuum, per quos possit constitui natura. Probo sequentiam: Natura constituitur per ordinem ad motus corporeos, & per ordinem ad motus compositi: ergo per ordinem ad intellectum, & volitionem, quæ neque sunt motus corporei neque motus compositi non potest constitui natura. Respondeo, negando maiorem primi syllogismi, dixi enim animam rationalem, vt rationalem supponi ad actum vegetandi, quod probò Controu. citatà de generatione, sed esto maiorem admitto, & nego minorem. Ad confirmationem. Respondeo motum volitionis, & intellectus est solùm ab anima efficienter procedant, & in illa recipiantur, esse motum totius compositi, quia per intellectum elicita ab anima, & in illa receptam, totus homo dicitur intelligens, & per potètiā intellectuam animæ dicitur anima intelligens, quia cum totum nihil aliud sit quam partes, quod est proprium cuiusvis partis, ratione illius est proprium totius. Sic equus moueri dicitur per sensationem actiue tantum procedentem à forma, & in eadem receptam vt probabo Controu. 3. de anima Puncto 1. Ad aliud quod obiicitur, videlicet motum intellectus non esse corporeum. Respondeo verum esse hunc motum secundum se non esse corporeum, esse tamen motum totius corporei, & exercitum dependenter à corpore, quod sufficit, vt per ordinem ad illum natura constituatur, quia Aristoteles definiuit naturam per ordinem ad motum substantiæ corporeæ, siue spirituales, siue corporeæ.

De calorū formis dicendum est eodem modo esse naturas: Probat Rub. cap. citat. quest. 1. numer. 13. ex eo quod sunt principium motus, etsi non sint principium quietis: non assentior. Assero corpora cælestia esse principia quietis quatenus conseruant suas qualitates, & passionēs, quæ illorum formas comitantur. (suppono disputationis gratiā corpora cælestia esse composita ex materia, & forma quidquid sit de hoc) & si illis priuarentur, iterum se mouerent per acquisitionem illarum, sicut aqua natia frigiditate priuata se mouet, vt iterum illam acquirat. Quod si semper localiter cæli moueantur (non loquor de Empyreo) non ideo carent principio quietis, quia si ab Angelis non mouerentur, eandem semper præsentiam in eodem spatio conseruarent, à quo si aliud agens illos intenderet remouere, non sine resistentia recederent, & postquam recessissent, iterum se mouerent ad idem spatium acquirendum, modò autem absque vlla violentia ab Angelo ciuntur, quia etsi omnes illius partes moueantur, neque tota corpora cælestia, neque illorum partes aliquæ à proprio centro diuelluntur, totum enim corpus in eodem spatio permanet, & quælibet pars æquè gaudet qualibet parte spatii æquè distant à centro intrinseco eiusdem corporis cælestis, & à reliquis compartibus, & nunquam per motum ab Angelo productum aliter constituitur.

Toti rationem naturæ tribuit Rub. q. 2. n. 18. quam ex mente Aristotelis illi denegandam non esse ipsius Philoſophi expressa testimonia suadent, perspicuum est quod tradidit 1. Physic. c. 1. *Natura quidem sunt animalia, parteq; ipsorum & plantæ, & simplicia corpora, vt terra, ignis, & aer, & aqua. Hæc enim & eiusmodi res natura dicimus esse, & testimonio supra adducto ex lib. 5. Metaph. cap. 4. id clarè testatur. Quare quæcumque natura sunt, aut sunt iam existente, ex quo apta sunt fieri, aut esse, nondum dicuntur naturam habere, si speciem & formam non habeant, natura igitur quod ex ambobus his est (hoc est compositum) vt animalia & partes eorum.* Ratione eandem conclusionem probò: magis naturalis est motus in ipso quam in ipso in quo est: ergo totum quod est principium motus in seipso potius debet esse natura, quam pars quæ est principium motus in toto in quo est.

Obiiciunt Hurtadus, & Arriaga qui oppositam sententiam defendunt, hic disp. 6. sect. 1. ille disp. 7. sect. 5. Aristotelem 2. Physic. text. 12. sic dicentem: *compositum natura quidem non est, sed est, & constat natura, vt homo.* Quibus verbis expressè videtur negare totum naturam esse. Expendas quæso illam particulam, *sed est, & constat natura.* Quæ clarè sonant, sed est natura, & constat natura, ex qua præcedentem partem huius clausulæ intelligo, in qua Aristoteles asserit, compositum non esse naturam tantum, sicuti est materia, & forma, quæ sunt natura, & natura non constant, sed esse simul naturam, & consistere naturam.

si enim in priori parte clausula absolute negaret, totum esse naturam, inepte in posteriori contradictorium exprimeret, seu est natura. Ex quo inferes hoc testimonio nostram sententiam non impugnari, sed propugnari.

- 10 Concludo, materiam, formam, & compositum vniuocè rationem naturæ participare, & particulam illam eius in quo est, in definitione positam intelligendam esse negatiuè, id est, non in alio subiecto. Ex quo inferes totum simplex corporeum naturam esse dicendum; non verò totum spirituale sicut Angelus, quia non est principium, quo moueatur totum corporeum, in quo sit, de quo agit Arist. in hoc opere; non de mobili spirituali.

PUNCTUM III.

Quid sit motus naturalis, violentus, & medius.

- 1 Naturalis motus quàm plurimæ sunt acceptiones. Primò naturale dicitur, quod supernaturali opponitur, & sicuti supernaturale dupliciter dicitur, quoad modum, & quoad substantiam; ita naturale, quoddam est tantum quoad substantiam, aliud verò quoad modum, & quoad substantiam. Secundò naturale dicitur id, quod prouenit à natura sine cognitione operante ad vnum determinata, sic dicitur motus naturalis, quo lapis descendit deorsum. Tertiò dicitur naturale, id quod opponitur libero, sic etiam voluntatis actus, qui non proueniunt à principio indifferenti naturales dicuntur. Quartò naturale dicitur, quod è naturitate alicui entitati conuenit, vel ab illa procedit per naturalem emanationem, sic naturale opponitur aduentitio. Quintò naturale dici solet, id, quod iuxta communem seriem causarum communiter accedit, ut pluuia in hyeme. Sextò motus naturalis à natura secundum explicationem quam de illa tradidimus Puncto præcedenti frequenter dicitur.

- 2 Violentum definit Aristoteles 3. Ethic. cap. 1. cuius principium est foris nihil prorsus eo conferente, cui vis est illata. Quam definitionem omnes ferè Theologi, atque Philosophi, ita explicant, ut illam particulam nihil prorsus eo conferente, non tantum negatiuè, sed etiam positiuè intelligenda sit, hoc est relucante, cui vis est illata. Sumitur hæc explicatio ex Aristotele 2. Ethic. ad eundem, ubi hæc habet: Quando igitur foris quidpiam præter impetum intrinsecum mouerit, sedaritur, id vi fieri asseueramus: quando vero secus non vi. Vbi idem putat Aristoteles esse violentum, & vi factum. Circa particulam passo censeo non debere intelligi necessariò de subiecto, quod in actu secundo patitur formaliter, quia hoc nunquam positiuè passioni resistit, cum sit causa, & principium intrinsecum illius. Dicitur autem passum totum subiectum, seu forma cui est violentus motus, v.g. forma aquæ, sic est violentus calor inherens subiecto, quod informat. Intelligitur etiam passum principium effectiuium, cuius impetus seu determinatio in actu primo impeditur, ne in actu secundo in actionem prorumpat, hæc enim patiuntur, quando contra illorum exigentiam illis accidens, cui resistunt, vel negatio accidentis, vel actionis, cuius habitum intendebant, contingit.

- 3 Ad hoc, ut motus dicatur naturalis in vltima acceptione, hoc est proueniens à natura, ut natura est, non sufficit prouenire à principio passiuo, aliàs nullus motus naturalis non esset, omnes enim à principio passiuo proueniunt, sed requiritur, ut proueniat actiue, & passiuè à natura, quia motus formaliter ut motus, dicitur ordinem non solum ad principium passiuum, sed etiam ad actiuum, ut probabo lib. 3. Contr. 12. Punct. 6. ac proinde ut adæquate naturalis sit requiritur, ut actiue, & passiuè proueniat à natura, hoc est, à composito, vel ab aliqua parte compositi. Neque sufficit ut quomodocumque actiue, & passiuè proueniat ab aliqua parte actu compositæ compositum, sed requiritur, ut proueniat ab illa quatenus specialiter est motus, illius compositi. Hac ratione motus, quo materia prima quantitatè producit iuxta communem sententiam, ut causa adæquata illius, motus naturalis non est, quia non prouenit, à materia prima quatenus est in composito, quia eandem quantitatè, & eodem omnino modo illam produceret in composito, & extra compositum, & ita motus ille non dicitur motus compositi, in quo est materia prima, eadem ratione motus, quo anima producit potentiam intellectiuiam motus naturalis non est, secus motus, quo in-

tellectionem producit motus, naturalis dici debet, quia iuxta communem sententiam calor receptus in materia prima, & motus ille effectiue, est à forma, & passiuè, seu subiectiue à materia, & ita actiue, & passiuè prouenit à composito secundum partes essentielles quas dicit.

Obiicit sufficit ad constituendam naturam esse principium passiuum: ergo sufficit ut motus sit naturalis, prouenire à principio passiuo, ratione cuius illius subiectum natura constituitur. Respondeo ad rationem naturæ non requiri alium influxum præter passiuum, ex parte principij quod natura dicitur, non tamen sufficere esse principium passiuum cuiuscumque motus, sed motus illius in quo est tale principium passiuum. Instabis, illa particula eius in quo est, non necessariò intelligitur positiue, sed sufficit negatiue iuxta dicta puncto præcedenti: ergo materia prima quatenus principium quantitatè est principium motus in se ipsa: ergo secundum hanc rationem est principium motus quatenus est natura, sicuti de toto simplici diximus Puncto præcedenti: Resp. particulam illam eius in quo est, posse intelligi negatiue, in motibus, qui positiue pertinent ad totum siue simplex, siue compositum, quia sunt propria illius, vel sunt dependenter ab illo, quia definitio naturæ datur per ordinem ad motus proprios compositi, qui actiue & passiuè proueniunt ab illo influente secundum se totum indissolubiler actiue, & passiuè, vel secundum vnā partem essentialē actiue, & passiuè, vel actiue, & passiuè secundum eandem partem; dependenter tamen ab vniōne ad alteram, ut motus ille prout dicitur compositi, & propriè dici possit motus alicuius partis ut existentis in composito.

Motus violentus dicitur non solum ille, qui est contra motum naturalem strictè sumptum, hoc est, prouenientem à natura quatenus natura est; sed qui est contra naturalem propensionem, & determinationem, seu exigentiam causæ, quia omnis huiusmodi motus fit vi resistente exigentiæ, seu determinationi causæ. Contra principium actiuum dari violentiam nullus negat, sæpe enim dum agens frigidum intendit producere frigiditatem, coërcetur ab agenti calido, ne talem frigiditatem producat. Est dubium inter Doctores contra quæ principia detur violentia: Vasquez 1. 2. disp. 25. c. 2. Mol. 1. p. q. 12. art. 1. Granados 1. 2. disp. 5. de voluntario negant dari violentum contra principium passiuum. Addit Vasquez, dari non solum contra principium actiuum, sed etiam formale. Pater Soar 1. 2. disp. 2. de voluntario sect. 1. ibid. Montes. disp. 1. q. 1. Cornejo q. 6. disp. 12. dub. 1. Mart. q. 6. art. 4. tenent dari violentiam contra principium passiuum, sic probant: Materia, ut est principium passiuum est natura: ergo motus, qui est contra principium passiuum est contra naturam: ergo est violentus. Non conuincor, quia sicuti non omnis violentia est contra naturam ut natura est, igitur enim violentiam patitur quando impeditur ne calorem producat in passo approximato, quem ut non natura producat, sic non omnis motus, qui est contra naturam violentus dici debet, nisi fit contra naturam positiue resistentem, & inclinam ad oppositum. Sed esto, motus omnis contra principium passiuum violentus sit. Vnde probant Doctores hi dari motum contra principium passiuum?

Dico primò, non posse dari violentum contra principium passiuum strictè sumptum per receptionem alicuius qualitatè, seu formæ positiue. Probo: Principium passiuum positiue insuit in formam receptam: ergo forma recepta, & ipsa receptio oritur ab entitate intrinseca principij passiuo: ergo non est illi violenta, nihil enim quod passiuè oritur ab intrinseco rei, illi violentum esse potest, quia omne violentum essentialiter est ab extrinseco.

Dico secundò, non potest fieri violentia principio passiuo in negatione receptionis alicuius formæ producendæ ab extrinseco agente, ad quam nullam dispositionem habet. Probo: principium passiuum non est determinatum in actu primo ad illam formam recipiendam per suammet entitatem, sed determinatur per potentiam agentis, quod est in actu primo ad illam producendam, & si sint duo agentia in actu primo ad producendā eas qualitates oppositas, determinatur per præsentiam agentis validioris, & non impeditur ad suum effectum producendū, sed posita hac determinatione, non potest naturaliter non recipere effectum: ergo posita hac determinatione, non potest naturaliter violentiam pati. Minorem probo, Posito passo ex se potente recipere formam, & agenti non impedito ex se in actu primo determinato